Отже, інклюзивна освіта за своїм характером є інноваційною, тому підготовка вчителя дороботи в інклюзивному просторі є дуже важливим і актуальним питанням.

Нами був укладений тренінг формування психологічної готовності вчителя до роботи в інклюзивному просторі, мета якого полягала у формуванні позитивного ставлення до інклюзії та підвищення рівню психологічної готовності вчителя до роботи в інклюзивному просторі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Подальші наукові розвідки будуть присвячені апробації та аналізу результатів тренінгу формування психологічної готовності вчителя до роботи в інклюзивному просторі в умовах професійно-особистісного самовдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Алехина С.В. Готовность педагогов как основной фактор успешности инклюзивного процесса в образовании / С.В. Алехина, М.Н. Алексеева, Е.Л. Агафонова // Психологическая наука и образование. – 2011. – № 1. – С. 83-91.

2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник / І.М. Дичківська. - К.: Академвидав, 2004. - 352 с.

3. Касицына Н.В. Четыре тактики педагогики поддержки. Эффективные способы взаимодействия учителя и ученика / Н.В. Касицына. – СПб.: АОС, 2010. – 158 с.

4. Колупаєва А.А. Засадничі понятійно-термінологічні визначення інклюзивної освіти / А.А. Колупаєва // Дефектологія. - 2009. - №2. - С. 3-8.

5. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта в контексті реалій сьогодення / А.А. Колупаєва // Практика управління закладом освіти. - 2010. - №4. - С. 8-12.

6. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою / А.А. Колупаєва // Дефектологія. - 2009. - №4. - С. 3-4.

7. Колупаєва А.А., Єфімова С.М. Вступ до інклюзивної освіти: Навчальний курс / А.А. Колупаєва, С.М. Єфімова. - К.: 2010. - 20 с.

8. Савчук Л. Компетентнісний підхід у підвищенні кваліфікації педагогів до запровадження інклюзивної моделі навчання дітей з ООП / Л. Савчук // Нова педагогічна думка. – 2010. – №1. – С. 98-101.

9. Савчук З.С. Психологічні особливості розвитку духовної культури педагогічних працівників в інклюзивному середовищі/ Савчук З.С. // Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії: збірник тез доповідей/ редкол.: В.В.Засенко, А.А.Колупаєва, Н.І. Лазаренко, З.П.Ленів. – Вінниця: ТОВ Планер, 2016. –С.303-305.

УДК 373.3:004

Т.Д. Сіваш, С.Ю.Осадчук, м. Вінниця, Україна
T.D. Sivash, S.U.Osadchuk, Vinnytsia, Ukraine
sivashtd@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ЛІТЕРАТУРНО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Анотація. *У статті висвітлено прийоми використання інформаційних технологій у процесі літературно-творчої діяльності молодших школярів. Автор акцентує увагу, що виконання творчих робіт літературного характеру є ефективним для розвитку творчої уяви, художньо–образного мислення, експресивності мовлення, естетичних смаків і почуттів молодших школярів.Однак констатує, що у масовій практиці учнівські роботи пов'язанні з вивченням передбачених програмою літературних творів, мають переважно репродуктивний характер. Автор робить припущення, що використання інформаційних технологій в освітньому процесі початкової школи дає змогу підвищити творчий потенціал учнів, стимулює формування зацікавленого ставлення до літературної діяльності. Серед інших автор виокремлює найбільш популярні напрями використання інформаційних технологій на уроках в початковій школі, проте більш детально зупиняється на тих можливостях, які пов'язані з творчою діяльністю учнів початкової школи на уроках літературного читання, а також у позаурочній діяльності. Розкрито зміст та особливості організації літературно-творчої діяльності учнів початкової школи з використанням інформаційних*

© Т.Д. Сіваш, С.Ю.Осадчук, 2018

технологій, комп'ютерного програмного забезпечення.Автор робить висновок про те, що інформаційні технології сприяють розвиткові не лише інтелектуальних, але й творчих здібностей учнів, надають процесу навчання захоплюючого характеру, посилюють інтерес у дітей до творчої літературної діяльності, допомагають виховувати особистість, здатну сприймати літературні твори, а також створювати власні.

Ключові слова:*молодші школярі, виховання особистості, творчість, літературна діяльність, інформаційні технології, технології в початковій школі.*

Abstract.*The article outlines methods of using information technologies in the process of literary and creative activity of junior pupils. The author emphasizes that the performance of creative works of literary character is effective for the development of creative imagination, artistic-thinking thinking, expressiveness of speech, aesthetic tastes and feelings of junior pupils. However, it is noted that in mass practice students' works connected with the study of literary works envisaged by the program are mainly reproductive in nature. The author suggests that the use of information technology in the educational process of elementary school allows to increase the creative potential of students, stimulates the formation of an interested attitude to literary activities. Among other authors, the author identifies the most popular areas of using information technology at elementary school lessons, but more in detail focuses on the possibilities that are related to the creative activity of elementary school students in literary reading lessons, as well as in extracurricular activities. The content and features of the organization of literary and creative activity of elementary school students using information technologies, computer software are revealed. The author concludes that information technologies contribute to the development of not only intellectual but also the creative abilities of students, provide an educational process of exciting nature, increase the interest of children in creative literary activities, help to educate a person capable of perceiving literary works, and also to create their own.*

Key words: *junior schoolchildren, education of the person, creativity, literary activity, information technologies, technologies in elementary school.*

Постановка проблеми. Пріоритетним напрямом освітянської практики є виховання творчої особистості, пошук засобів ефективного розвитку творчості у дітей. Існує багато видів дитячої творчості (музична, зображувальна, конструктивна). Літературна творчість є, по-перше, важливою умовою, а по-друге, дієвим засобом виховання творчої оообистості. Сучасне життя важко уявити без інформаційних технологій, а діти в наш час знаходяться у світі інформаційної культури. Тому доречним є застосування у процесі творчої діяльності учнів сучасних інформаційних технологій.

Аналіз попередніх досліджень. Починаючи ще з античної системи виховання освітній процес зорієнтовано на розвиток творчості особистості. Значну увагу підростаючій особистості приділяли К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський та ін. Так, В. Сухомлинський зазначав, що «…без творчого життя особистість не може бути вихованою, без творчості немислимі духовні, інтелектуальні, емоційні, естетичні взаємовідносини» [9, с.26]. На сучасному етапі проблемою становлення творчої особистості займались і продовжують займатись психологи Г. Балл, Г. Костюк, С. Максименко, В. Моляко, Я. Пономарьов, Л. Шрагіна, педагоги І. Бех, О. Голюк, І. Зязюн, Н. Кічук, О. Савченко, С. Сисоєватата багато інших. Дослідники аналізують різні аспекти проблеми творчих здібностей, їх природи, компонентного складу, критеріїв та показників розвитку, методів і прийомів формування.

Учені-психологи дійшли одностайної думки про те, що кожний період дитинства є сенситивним для розвитку одного з видів діяльності і необхідно це максимально використати, зважаючи на тимчасовий характер цього явища[1, с. 23]. З усіх форм творчості для шкільного віку найхарактернішою є літературна творчість. У психолого-педагогічних дослідженнях вітчизняних учених під дитячою літературною творчістю розуміють самостійно складені дитиною поетичні чи прозові твори, а також успішне виконання нею спеціальних завдань, спрямованих на розвиток креативності.

Формуванню літературно-творчих здібностей учнів приділяють увагу сучасні педагоги, вчені-мовознавці, методисти, вчителі-практики, зокрема Н. Бабич, А. Богуш, М. Вашуленко, Н. Гавриш, М. Девдера, Г. Іваниця, К.Крутій, І. Лапшина, В. Мельничайко, М. Пентилюк та інші.

Однією з психолого-педагогічних умов цілеспрямованого формування творчої особистості науковці (І. Бех, Т. Борисенко, М. Вайновська, М. Жалдак, В. Дем'яненко, В. Імбер, Л. Лузіна, Н. Морзе, Л. Покровщук, С. Співаковський) вважають застосування в художній діяльності інформаційних технологій як поліфункціонального художнього інструменту виконання творчих завдань.

Мета статті – висвітлити прийоми використання інформаційних технологій у процесі літературно-творчої діяльності молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Виконання творчих робіт літературного характеру є, на наш погляд, ефективним для розвитку творчої уяви, художньо-образного мислення, експресивності мовлення, естетичних смаків і почуттів молодших школярів. О. Машталер характеризує літературні спроби школярів як роботи,

«засновані на словесно-образному відображенні різноманітних сторін навколишньої дійсності (описи предметів та явищ природи, власних переживань, оповідання, казки)» [8, с.7]. Однак, ми змушені констатувати, що у масовій практиці учнівські роботи, як правило, пов'язанно з вивченням передбачених програмою літературних творів (переказ змісту казок, оповідань, характеристика літературних персонажів, опис власного ставлення до твору тощо), вони переважно репродуктивні та безсистемні. Тому їх вплив на розвиток творчих здібностей учнів незначний. Такий висновок ми робимо на основі результатів проведеного нами спостереження та аналізу продуктів навчальної діяльності

Використання інформаційних технологій в освітньому процесі початкової школи дає змогу підвищити творчий потенціал учнів, стимулює формування зацікавленого ставлення до літературної діяльності.

Дослідники називають декілька найбільш популярних напрямів використання інформаційних технологій на уроках в початковій школі, в залежності від мети використання, а саме:

- для унаочненння поданої інормації;
- виконання вправ за поданимии схемами, в інтерактивній формі;
- використання в якості тренажера;
- проведення тестування з метою виявлення індивідуальних результатів досягнень учнів;
- організація самостійної творчої діяльності учнів.

Більш детально зупинимося на тих можливостях, які пов'язані з творчою діяльністю учнів початкової школи на уроках літературного читання, а також у позаурочній діяльності.

Основними видами дитячої творчості на уроках літературного читання є ілюстрація (мовленнєва або графічна), драматизація (інсценування), переказ. Окрім того, учні пишуть казки, вірші, готують видання пізнавальних журналів, оформлюють збірки творів свого класу, пишуть листи літературним героям, виконують творчі проекти тощо. Використання інформаційних технологій сприяє створенню умов для трансформації отриманих знань у самостійну творчу діяльність, адже у процесі такої роботи діти продукують авторські роботи.

Цікавим видом літературно-творчої діяльності в початковій школі є створення аудіокниги за допомоги програми Windows *Movie Maker.* Під час виконання домашнього завдання кожен учень готував свою роль: виразне читання уривку з твору. Відмінною рисою аудіокниги є наявність звуку, а тому найвідповідальнішим є його запис. У дітей важливо сформувати уявлення про те, що в аудіокнизі актору не здатні допомогти міміка, жести, костюм або декорації, а тому особлива увага на підготовчому етапі приділяється саме виразному, чіткому, гарному читанню. Звукові файли можна записати та зберегти на носії у форматі MP3, після чого монтаж книги здійснюється у програмі Windows*MovieMaker.*

Приваблює молодших школярів і такий вид роботи, як підготовка ілюстрацій до творів. Діти відчувають радість від незвичайного спілкування з книгою, від процесу творчості, а з малюнків можна створити діафільм – слайд-шоу, що супроводжується титрами. Послідовність слайдів будується у відповідності до написаного сценарію. Для створення діафільму потрібно:

1) прочитати текст, визначити його загальний характер (гумористичний, драматичний тощо);
2) розподілити текст на частини (майбутні малюнки, слайди);
3) визначити в кожній частині провідні речення (для титрів);
4) уявити зображення до частини тексту;
5) намалювати малюнок до слайду;
6) створити титри до слайду, використовуючи попередньо визначені провідні речення;
7) перевірити відповідність малюнка та титрів;
8) повторити роботу з кожною частиною.

Такий вид роботи доцільно використовувати в групах, особливо під час вивчення творів, що насичені подіями.

Самостійна діяльність учнів – один з ефективних шляхів їх творчого становлення. Можливість формування життєвого досвіду, стимулювання творчості та самостійності, потреби в самореалізації, самовираженні вихід освітнього процесу за межі школи, реалізацію принципу співробітництва забезпечує використання проектної технології.

У 2-му класі учнів зацікавив розділ «Я хочу сказати своє слово», а тому було вирішено створити проект «Юні письменники». Учні були об'єднані в групи, кожній з яких пропонувалося написати власні твори певного жанру (вірші, казки, гумореcки тощо). Під час проекту ми проводили з молодшими школярами роботу щодо алгоритму побудовитворувідповідно до йогожанровихособливостей, контролювали процес, за потреби надавали учням допомогу. Оформлення учнівських творів було виконано у програмі Microsoft Publisher.

З метою надання публікації зовнішньої естетичної привабливості учнями були виконані ілюстрації до власних творів, а батьки допомогли їх сканувати. Отже, результативним продуктом творчого проекту стала збірка дитячих творів, ілюстрованих самими учнями. Ще одним варіантом публікації може бути розміщення учнівських робіт на сайті в мережі Internet.

Окрім того, програму Microsoft Publisher використовували з метою створення часопису класу – періодичного видання, зміст якого відображав коло інтересів дітей, їх переживань, турбот і пошуків. Вміння висловити власну думку у письмовій формі, вміння правильно дібрати потрібну інформацію, розвиток навички роботи в групах визначає актуальність такої діяльності. Робота в колективі, де в кожного є свої обов'язки та завдання, стимулює учнівську самостійність та ініціативність. Учні повинні ознайомитись та вивчити лексику з теми, навчитись граматично, лексично та стилістичного правильно оформлювати статтю у газеті, навчитись ілюструвати газету за допомогою графічних редакторів. Прикінцевим продуктом такої позаурочної діяльності є газета класу.

Також учням можна запропонувати для виконання такі творчі завдання:

- створення портретної характеристики героїв;
- відновлення деформованого тексту;
- створення плану творів за допомогою малюнків;
- відтворити події твору, використовуючи пункти плану;
- складання кросвордів тощо.

Систематичне застосування таких завдань у початковій школі сприяє розвитку творчого потенціалу молодших школярів.

Висновки. Інформаційні технології сприяють розвиткові не лише інтелектуальних, але й творчих здібностей учнів, надають процесу навчання захоплюючого характеру, створюють в учнів бадьорий настрій та посилюють інтерес у дітей до творчої літературної діяльності. Використання інформаційних технологій допомагає виховувати особистість, здатну сприймати літературні твори, а також створювати власні.

Список використаних джерел:

1. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте : психол. очерк. / Л.С. Выготский.–М.: росвещение, 1991. –92 с.
2. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання : інтегрований підхід / Р. С. Гуревич, М. Ю.Кадемія, М. М. Козяр ; за ред. Гуревича Р. С. – Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2011. – 484 с.
3. Імбер В. Використання мультимедійних засобів у навчальному процесі/В. Імбер/Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць //Вип. – Т. 7. – С. 307-312.
4. Карук І.В. Інформаційні технології навчання як один із засобів стимулювання пізнавального інтересу учнів початкових класів / І.В. Карук // Людина та соціум: сучасні проблеми взаємодії (психологічні та педагогічні аспекти): Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції. – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2016. – С.80-84.
5. Крутій К. Л. Розвиток почуття мови у дітей засобами штучних текстів (на матеріалі лінгвістичноїказки Л. С. Петрушевської) / К. Л. Крутій // Пси-холінгвістика : зб. наукових праць ДНВЗ «Преяс-лав-Хмельницький державний університет іменіГригорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький :ФОП Лукашевич О.М., 2014. – Вип. 15. – С. 215–226.
6. Лапшина І.М. Специфіка формування мовної особистості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / І.М.Лапшина // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: зб. матер. наук.-практ. конф. / за ред. Г.С.Тарасенко. –Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. –Вип.4. –С.194-198.
7. Комарівська Н. Розвиток творчого потенціалу дітей дошкільного та молодшого шкільного віку засобами фольклору / Н.Комарівська// Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. –Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. –Вип. 46. –С. 30-33.
8. Машталер О.В.Художні описи та оповідання школярів/ О.В. Машталер // Початкова школа. – 1998. – №4. –С.7-8.
9. Сухомлинський В.О. Сто порад учителеві / В.О, Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1988. – 304 с. ,